

‘Maak gebruik van bestaande ideeën in de landbouw’

In de landbouw gebeurt heel veel. Maak daar gebruik van. Zo luidt de oproep van Barbara van Mierlo, werkzaam bij de leerstoelgroep Communicatie- en innovatiestudies (CIS) van Wageningen UR. Als relatieve nieuweling in de landbouw, tot een jaar geleden werkte ze aan de Universiteit van Amsterdam aan transitie management in de energiesector, constateert ze dat de landbouw behoorlijk innovatief is.

Wat verstaat u onder transitie management?

‘Er is een transitie, een omslag nodig naar een duurzame en maatschappelijk gewenste landbouw. Om een transitie te realiseren zijn structurele veranderingen in het hele landbouwsysteem nodig. Vernieuwingen moeten verankerd worden. Het is niet een kwestie van iets nieuws bedenken en het dan aan veel boeren overdragen. Ook in de keten en in het hele netwerk, of de infrastructuur, moeten dingen gaan veranderen.’

Hoe kunt u dat het beste aanpakken in de landbouw?

‘Volgens het perspectief van transitie management is het nodig om op basis van een mandje van eindbeelden doelgericht transitie-experimenten op te zetten. Ik ben er niet van overtuigd dat dat nodig is in de landbouw. Je ziet in de landbouw al veel innovatie. Aan ideeën is geen gebrek. Er zijn veel innovatieprojecten, stimuleringsprojecten en praktijknetwerken. Er vinden innovaties plaats bij agrarische ondernemers zelf, maar ook bij organisaties als de Dierenbescherming. Die komen allemaal voort uit een bepaald toekomstperspectief. En er is

ook veel aandacht voor sociale aspecten, bijvoorbeeld samenwerking met uiteenlopende partijen. Het is handig als je daar bij aansluit en die nieuwe ideeën bescherming biedt en experimenteeruimte om te leren en te groeien.’

Is de methode om eerst, samen met alle belanghebbenden, toekomstbeelden te formuleren en van daaruit terug te redeneren, dus niet nodig in de landbouw?

‘Beide aanpakken vullen elkaars tekortkomingen aan. Als je vanuit praktijkexperimenten werkt, is de verankering moeilijk te realiseren. Vanuit toekomstbeelden moet je neer zien te dalen naar de dagelijkse praktijk. Het is vaak moeilijk om visies op de toekomst om te zetten in concrete projecten. Dit vraagt om een tweesporenbeleid. Het is daarbij belangrijk om te beseffen dat er een relatie is tussen een project en het grotere systeem. Als je bijvoorbeeld werkt aan technologie of aan de prijs van een product heeft dat direct effect op andere onderdelen in het systeem. Daar moet je rekening mee houden.’

In 2005 zullen de systeeminnovatieprogramma's in een gezamenlijk project op zoek gaan naar de inspirerende innovaties in de praktijk. Dit project is ontwikkeld in samenspraak met het Expertisecentrum (EC-LNV) en het Transitiebureau van LNV. Van succesvolle initiatieven kan veel geleerd worden. Wat is de aard van de innovatie, wie participeert in de ontwikkeling ervan, waarom zijn ze succesvol, welke 'systeemkenmerken' zijn veranderd? Deze inzichten kunnen helpen bij het vinden van partners en het creëren van de juiste setting om innovaties tot stand te brengen of op te schalen.